

ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคใต้

พ.ศ.2560-2564

แผนยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคใต้ พ.ศ.2560-2564 เป็นแผน
ชี้้นำการดำเนินการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ และประเด็น
ยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคใต้ สู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

เป้าประสงค์ (Goal)

- (1) ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า สมดุล เป็นธรรม และยั่งยืน
- (2) สิ่งแวดล้อมมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ สู่สังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- (3) องค์กรและภาคีทุกเครือข่ายมีศักยภาพในการปรับตัวและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพ

ภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ

- (4) องค์กรและภาคีทุกเครือข่ายมีความพร้อมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ (Objective)

- (1) เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมใน
ภูมิภาค

- (2) เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาค
ส่วน สู่สังคมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

- (3) เพิ่มขีดความสามารถการรองรับการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสิ่งแวดล้อมจากการพัฒนาใน
ระดับภูมิภาค และการปรับตัวรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่

- (4) เพื่อเพิ่มศักยภาพของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ
และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความมั่นคงด้านทรัพยากรน้ำและการบูรณาการการบริหารจัดการ
ทรัพยากรน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การป้องกัน ลดผลกระทบและปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ
และภัยธรรมชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเพิ่มประสิทธิภาพ กลไกและองค์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
อย่างบูรณาการ

ทั้งนี้ การจัดการแก้ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ภาคใต้ ได้วางแผนการ
ดำเนินการไว้ตามกรอบยุทธศาสตร์แต่ละด้านอย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้วัตถุประสงค์ของแผนและระยะเวลาที่
กำหนดไว้ 5 ปี (พ.ศ.2560-2564) รวมทั้งกลยุทธ์ มาตรการและแนวทางการดำเนินงาน วงเงินงบประมาณที่
ต้องใช้ และหน่วยงานผู้รับผิดชอบ ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รายละเอียดดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าประสงค์ บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่า ทรัพยากรธรณี ทรัพยากรดิน
ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอย่างมี
ประสิทธิภาพ ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนต่อระบบนิเวศและการใช้ประโยชน์ที่สมดุล

กลยุทธ์ที่ 1.1 เสริมสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติ

มาตรการ/แนวทางปฏิบัติ

- 1) กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ
ระหว่างหน่วยงานในภูมิภาค สถาบันการศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนชายฝั่ง และภาคีที่
เกี่ยวข้องในพื้นที่
- 2) เสริมสร้างองค์ความรู้และความตระหนักแก่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการ
จัดการทรัพยากรธรรมชาติ
- 3) กำหนดแนวปฏิบัติให้ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม สอดคล้อง
กับวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม
- 4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำ
บัญชีชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ในพื้นที่เปราะบาง

- 5) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งเครือข่ายภาคประชาชน หน่วยงาน องค์กร และภาคีที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 10
- 2) การจัดการระบบนิเวศของทรัพยากรธรรมชาติที่มีความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้นร้อยละ 10
- 3) องค์กรความรู้ด้านการแก้ไขปัญหาทรัพยากรธรรมชาติเพิ่มขึ้นร้อยละ 10
- 4) มีหลักสูตรท้องถิ่นด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสำหรับนักเรียนและเยาวชนในชุมชน
- 5) จำนวนความขัดแย้งด้านการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียลดลง

กลยุทธ์ที่ 1.2 การป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ

มาตรการ/แนวทางปฏิบัติ

- 1) จัดทำแนวเขตป่าบก ป่าชายเลน และพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ตามหลักวิชาการ
- 2) กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเลชั้นวิกฤติ เพื่อใช้มาตรการจัดการและแก้ไข หรือฟื้นฟูตามความเหมาะสม
- 3) สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ
- 4) สนับสนุนการเฝ้าระวังการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคีที่เกี่ยวข้อง
- 5) สนับสนุนการกำหนดข้อตกลงระดับพื้นที่ของหน่วยงานระดับท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) ป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่
- 7) ควบคุมพื้นที่เสื่อมโทรมและพื้นที่เสี่ยงภัยการปนเปื้อนทางธรณีวิทยาและสิ่งแวดล้อม
- 8) บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อจัดการการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ
- 9) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งเรื่องสิทธิในที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินป่าไม้และป่าชายเลนอย่างเป็นธรรม
- 10) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ

ตัวชี้วัด

- 1) แนวเขตพื้นที่ป่าบกและป่าชายเลนที่มีการสำรวจรังวัดเพื่อการใช้ประโยชน์ 1 แห่ง
- 2) พื้นที่ป่าไม้มีการป้องกันการบุกรุกและการเกิดไฟป่า 10 แห่ง

- 3) พื้นที่เสี่ยงภัยและพื้นที่เสื่อมโทรมมีการดำเนินมาตรการป้องกันผลกระทบสิ่งแวดล้อมทางธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม
- 4) พื้นที่ชายฝั่งที่มีปัญหาการกัดเซาะได้รับการจัดการและแก้ไข
- 5) ทรัพยากรธรรมชาติถูกบุกรุกทำลายลดลง (แห่ง)
- 6) ชุมชนที่มีข้อตกลง/กติกาชุมชนควบคุมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างน้อย 10 แห่ง
- 7) จำนวนฐานข้อมูลสนับสนุนการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 8) จำนวนครัวเรือนที่ได้รับการรับรองสิทธิหรือหลักประกันในการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

กลยุทธ์ที่ 1.3 การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ

มาตรการ/แนวทางปฏิบัติ

- 1) อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกป่าและป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
- 2) สร้างกลไกการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
- 3) ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าและป่าชายเลน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง
- 4) สนับสนุนแนวทางพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้คนอยู่กับป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข
- 5) เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ เพื่อลดการพังทลายและสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินในระบบนิเวศ

ตัวชี้วัด

- 1) จำนวนฐานข้อมูลสนับสนุนการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) พื้นที่ป่าได้รับการฟื้นฟูอย่างน้อย 5 แห่ง
- 3) จำนวนหลักสูตรท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานนิเวศวิทยาได้รับการพัฒนา

กลยุทธ์ที่ 1.4 การเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาค

มาตรการ/แนวทางปฏิบัติ

- 1) จัดการพื้นที่แนวกันชนรอบพื้นที่ป่าแบบผสมผสานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น
- 2) สนับสนุนให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ
- 3) สนับสนุนเครือข่ายชุมชนในการเพาะขยายและอนุบาลพันธุ์สัตว์บกและสัตว์น้ำที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจและสังคม
- 4) สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือจัดการทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาค

5) เพิ่มขีดความสามารถและมาตรการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระบบนิเวศ

ตัวชี้วัด

- 1) พื้นที่ป่าเศรษฐกิจขยายตัวในระยะเวลา 5 ปี
- 2) เครือข่ายชุมชนที่ดำเนินการเพาะขยายและอนุบาลพันธุ์สัตว์บกและสัตว์น้ำที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจและสังคม
- 3) จำนวนเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและที่ดินที่เหมาะสม
- 4) ระดับความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ได้มาตรฐาน

ตารางยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภาคใต้

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
ยุทธศาสตร์ที่ 1 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม ตอบสนองต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน					
1.1 เสริมสร้างความเข้าใจและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ	1) กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณาการระหว่างหน่วยงานในภูมิภาค สถาบันการศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ชุมชนชายฝั่ง และภาคีที่เกี่ยวข้องในพื้นที่				
	2) เสริมสร้างองค์ความรู้และความตระหนักแก่ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ				
	3) กำหนดแนวปฏิบัติให้ประชาชนสามารถเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม				
	4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาคีเครือข่าย ชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานผู้รับผิดชอบจัดทำบัญชีชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ในพื้นที่เปราะบาง				
	5) พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งเครือข่ายภาคประชาชน หน่วยงาน องค์กร และภาคีที่เกี่ยวข้อง				

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
1.2 การป้องกันและรักษา ทรัพยากรธรรมชาติอย่างบูรณา การ	1) จัดทำแนวเขตป่าบก ป่าชายเลน และพื้นที่คุ้มครองทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ตามหลักวิชาการ				
	2) กำหนดพื้นที่ที่มีปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเลชั้นวิกฤติ เพื่อใช้มาตรการจัดการและ แก้ไข หรือฟื้นฟูตามความเหมาะสม				
	3) สนับสนุนการเพิ่มพื้นที่ทรัพยากรธรรมชาติ				
	4) สนับสนุนการเฝ้าระวังการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ โดยการมีส่วนร่วมของ ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และภาคีที่เกี่ยวข้อง				

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
	5) สนับสนุนการกำหนดข้อตกลงระดับพื้นที่ของหน่วยงานระดับท้องถิ่นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ				
	6) ป้องกันและปราบปรามการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ที่ส่งผลต่อความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่				
	7) ควบคุมพื้นที่เสื่อมโทรมและพื้นที่เสี่ยงภัยการปนเปื้อนทางธรณีวิทยาและสิ่งแวดล้อม				
	8) บังคับใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อจัดการการบุกรุกทำลายทรัพยากรธรรมชาติ				
	9) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งเรื่องสิทธิในที่ดินของรัฐและการใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้และป่าชายเลนอย่างเป็นธรรม				
	10) นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการป้องกันและรักษาทรัพยากรธรรมชาติ				

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
1.3 การฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติ	1) อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกป่าบกและป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน				
	2) สร้างกลไกการฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน				
	3) ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าบกและป่าชายเลน โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง				
	4) สนับสนุนแนวทางพระราชดำริและโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริให้คนอยู่กับ ป่าพึ่งพากันอย่างมีความสุข				
	5) เพิ่มประสิทธิภาพการฟื้นฟูระบบนิเวศต้นน้ำ เพื่อลดการพังทลายและสร้างความอุดม				

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
	สมบูรณ์ของทรัพยากรดินในระบบนิเวศ				
1.4 การเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศและคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาค	1) จัดการพื้นที่แนวกันชนรอบพื้นที่ป่าแบบผสมผสานโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น				
	2) สนับสนุนให้มีการปลูกไม้เศรษฐกิจ				
	3) สนับสนุนเครือข่ายชุมชนในการเพาะขยายและอนุบาลพันธุ์สัตว์บกและสัตว์น้ำที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ เศรษฐกิจและสังคม				
	4) สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นเครื่องมือจัดการทรัพยากรธรรมชาติในภูมิภาค				

กลยุทธ์	มาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ	ระยะเวลา (พ.ศ.)	พื้นที่/ เป้าหมาย	งบประมาณ (ล้านบาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ (ชื่อเต็ม)
	5) เพิ่มขีดความสามารถและมาตรการติดตามตรวจสอบและเฝ้าระวังระบบนิเวศ				